

Lluís Capdevila, cronista al front d'Aragó

Per **Josep M. Figueres (Universitat Autònoma de Barcelona)**

Citació recomanada: Figueres, Josep Maria (2011). "Lluís Capdevila, cronista al front d'Aragó". Obra Periodística, 3. <http://upf.edu/obraperiodistica/anuari-2012/lluis-capdevila-cronista-front-arago.html>

Resum :

El setembre de 1936, Lluís Capdevila va voluntari, com tota la columna Macià-Companys al front d'Aragó i serà com a corresponsal del diari d'ERC La Humanitat, del que havia estat director, col·laborador i un dels principals per la confiança de Lluís Companys. Al llarg de tot un any (fins l'agost del 1938 que tornarà d'Alcanyís a Barcelona) prosseguint les seves col·laboracions al diari catalanista i republicà. El conjunt de 227 cròniques pel període que serà cronista esdevenen un conjunt aproximat de tres cròniques per setmana esdevenint un dels periodistes catalans més constants en la seva labor d'explicar el front de guerra als catalans. La secció «Del front de guerra» esdevindrà la crònica de la Columna, la que serà Divisió 30 arran la creació de l'Exèrcit Regular Popular i els seus textos tindran un component humà notable destacant pel retrat de la guerra des de la posició del combatent ideològic.

Paraules clau: Lluís Capdevila, La Humanitat, Front d'Aragó, Guerra civil 1936-1939

Article en format .pdf

Autor

L'escriptor (Barcelona, 1893, Andorra, 1980) d'arrel popular, autodidacte i amb una dimensió llegendària en la bohèmia dels anys vint participà en la premsa popular destacant en un articulisme de lluita i protesta i en un teatre també de denúncia al costat d'una singular prosa de novel·la popular de gran èxit. Exemple de la seva labor teatral és *L'auca de la cupletista* (1920), de novel·la *Memòries d'un llit de matrimoni* (1926) i de teatre *Cançó d'amor i de guerra* (1930). Arran la República s'implica en la causa popular d'una forma absoluta. Col·labora en publicacions de lluita destacant *La Humanitat* de la que serà director del novembre del 1931 al desembre del 1934. Publica aleshores obres de caràcter polític així, entre altres: *Té la paraula el senyor...* (1933) on aplega cròniques parlamentàries, *Per la justícia i per la llibertat* (1932) recull d'articles de denúncia o *14 d'abril, claror d'alba* (1935) obra teatral de títol evident en ressonàncies polítiques. Autor d'unes memòries inèdites tret dels primers anys a *L'alba dels primers camins* (1968) i *De la Rambla a la presó* (1975). Després de la guerra patí l'allunyament de la pàtria i col·labora activament a la premsa d'exili com *El Poble Català*, *Mai no morirem*, *Catalunya*, *Vida Nova*, *Foc Nou...* així com en altres activitats al servei del seu ideari, des de la lluita contra l'invasor nazi de la França ocupada on estava refugiat i en la qual serà professor universitari fins als Jocs Florals de l'exili com a pervivència d'una cultura perseguida.

Tema i articles

Al front d'Aragó Lluís Capdevila serà comissari de premsa de la columna, director del butlletí *Catalunya Antifeixista* i promotor d'iniciatives per enlairar la moral dels soldats. A més de l'acció de suport propagandístic al fet bèl·lic seguirà publicant en altres publicacions - *Amic*, *Mi revista Moments*, *Meridià...* - tot i mantenir ell gruix de la labor periodística a la *La Humanitat*. Temàticament constatem una doble dimensió del contingut: articles de sensibilització i reafirmació, de motivació en la lluita en defensa del seu ideari i alhora, com a escriptor detallista i amb voluntat revolucionària la descripció i comentari de les vivències que travessa la unitat en la qual està adscrit al si de la columna Macià-Companys en un procés de defensa d'un nou posicionament en el qual Catalunya i d'igualitarisme i juguen un paper clau.

El diari *La Humanitat*

Fundat el 9 de novembre de 1931 per Lluís Companys tot i no ser formalment periòdic d'ERC l'adscripció del mateix en aquest partit serà ben clara per tots els lectors. Escrivia la capçalera en minúscula *la humanitat* amb una voluntat d'esdevenir periòdic genèric. El 1933 arran la separació de *L'Opinió* esdevindrà diari de matí fins a la desaparició el 24 de gener del 1939. Dirigit també per Companys, Sbert, Josep M. Massip, Josep M. Lladó, Marià Rubió i Tudurí i A. Roig i Guvernau esdevindrà el motor del sentiment republicà, tret de la suspensió governativa arran els fets

d'octubre (1934) que serà substituït transitòriament per *La Ciutat*. Dels nombrosos redactors cal esmentar Josep M. Francès, Josep M. Lladó, Paco Madrid, i dels col·laboradors. La intel·lectualitat republicana i catalanista d'esquerrres simpatitzant del partit s'hi vincula així Agustí Cabruja, Antoni Rovira i Virgili, Roc Boronat, Jaume Aiguader, Pous i Pagès, Irene Polo, Jaume Miravittles... Cal fixar-se que altres periòdics com *La Publicitat*, *Diari de Catalunya*... recollien altres opcions també catalanistes i d'esquerra. A l'exili serà reeditat com a revista a Mèxic i França, també de forma clandestina a l'interior i en la transició conservant el títol i l'ideari.

Antologia

Hem seleccionat deu articles dels dos centenars llargs que va publicar al diari La Humanitat que configuren un ventall temàtic rellevant de la determinació de lluita d'una generació contra la rebel·lió militar que amenaçava l'autonomia de Catalunya, aleshores la única comunitat autònoma amb poder propi. Els textos triats, cròniques ben representatives són una panoràmica de la presència catalana a les terres d'Aragó que feien de parapet a l'ofensiva franquista i també volien ser amenaça per atacar a Saragossa i poder enllaçar amb el front dels bascos. La manca de cobertura aèria, com explica molt bé a les seves memòries de soldat en el mateix front Alexandre Cirici Pellicer mostra una dimensió de debilitat on malgrat el coratge, que descriu esplèndidament Capdevila no es pogué assolir l'èxit a no ser que considerem com a tal frenar l'ofensiva franquista durant dos anys fins l'abril del 38 a Lleida quan ja havia caigut Euskadi. La tria que presentem és representativa de la varietat temàtica de Capdevila, a cavall del retrat de personatges, de l'alferes Rosa Domènech al president Companys, a la crònica d'un esdeveniment bèl·lic -l'ofensiva de Belchite- fins a la reflexió personal amarada d'un toc ambiental en el qual excel·leix. Una antologia de les cròniques fou publicada en plena guerra (1937) amb l'equivoc títol *Diari de guerra* i presentat al premi Almirall de la Generalitat.

Articles de Lluís Capdevila

«[Nit al tren. Terres d'Aragó](#)» (121-IX-1936)

«[Alcanyís. Aire de jota. "Dona'm un trosset de bandera catalana"](#)», (16-IX-1936)

«[Recurrent les nostres avançades](#)» (17-IX-1936)

«[Un hospital de sang](#)» (6-X-1936)

«[Una nit a les avançades...](#)» (14-X-1936)

«[Parèntesi](#)» (22-X-1936)

«[Sol, mosques, pols](#)» (15-VI-1937)

«[La pietat és un llaç](#)» (8-VIII-1937)

«[Catalunya a Aragó](#)» (8-XII-1937)

«[Nadal en temps de guerra](#)» (1-I-1938)

Bibliografia

Josep M. Figueres: *Les cròniques de guerra de Lluís Capdevila (1936-1939)*, Barcelona Duxelm i Fundació Josep Irla, 2011.

Josep M. Figueres: «Lluís Capdevila, corresponsal de guerra. Les cròniques al front d'Aragó», *Gazeta*, 2 (2010). Consultable a: <http://revistes.iec.cat/index.php/gazeta/article/view/26496>

Josep M. Figueres: «Les 227 cròniques de Lluís Capdevila» presentades per ordre cronològic de publicació i transcrits consultables a:

<http://www.irla.cat/documents/8398178capdevila227.pdf>